

Redegjørelse av arbeidet med aktsomhetsvurderinger av menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold

Storebrandkonsernet

Juni 2023

Godkjent av: Styret og administrerende direktør i Storebrand ASA, Storebrand Livsforsikring AS, Storebrand Forsikring AS, Storebrand Bank ASA, Storebrand Boligkreditt AS, Storebrand Asset Management AS, SKAGEN AS, Cubera Private Equity AS, Storebrand Helseforsikring AS

Sist oppdatert: 20.06.2023

Innhold

1	Formål og avgrensning	3
2	Om Storebrand	4
2.1	Juridisk struktur	4
2.2	Organisering	5
2.3	Leverandørforhold	6
3	Retningslinjer	7
3.1	Styrende dokumenter	7
3.1.1	Code of Conduct (Etske retningslinjer)	7
3.1.2	Data protection Guidelines	7
3.1.3	Storebrand Group Sustainable Investment Policy	7
3.2	Rammeverk for aktsomhetsvurderinger	8
3.2.1	Rutine for vurdering av leverandørkjede og forretningspartnere	8
3.2.2	Rutine for vurdering av egen virksomhet	9
3.3	Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS) og mangfold	9
3.3.1	HSE policy for the Storebrand Group	9
3.3.2	Diversity and Equal Opportunities Policy (Mangfold og like muligheter)	9
3.3.3	Varslingsmekanismer	10
3.4	Innkjøp	10
3.4.1	Procurement policy	10
3.4.2	Vedlegg til leverandører	10
3.5	Kapitalforvaltning	11
3.5.1	Storebrandstandarden	11
3.5.2	Storebrand Asset Management Human Rights Due Diligence	11
4	Risiko- og aktsomhetsvurderinger	12
4.1	Storebrand ASA	12
4.2	Storebrand Livsforsikring AS	15
4.3	Storebrand Forsikring AS	16
4.4	Storebrand Bank ASA	16
4.4.1	Storebrand Boligkreditt AS	16
4.5	Storebrand Asset Management AS	16
4.5.1	Kapitalforvaltning	17
4.5.2	SKAGEN AS	20
4.5.3	Cubera Private Equity AS	20
4.6	Storebrand Facilities AS	21
4.7	Storebrand Helseforsikring AS	21

5	Videre prosess	22
6	Appendiks	23
6.1	Beskrivelse av metodikk	23
6.1.1	Leverandørkjede	23
6.1.2	Egen virksomhet	24
6.2	Principal adverse impact (PAI) report Q2 2022 – Q2 2023	25
6.3	Human rights due diligence report 2023.....	30
6.3.1	Most salient risks identified, risk management and mitigation measures.....	30
6.3.2	Measures implemented and tracking results	32

1 Formål og avgrensning

Storebrand er gjennom lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven) 01.07.2022, pliktig til å utføre aktsomhetsvurderinger i tråd med OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper.

Lovens formål er å fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester, og sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomheter håndterer negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Storebrand skal etterleve universelle menneske- og arbeidsrettigheter, og minimere risikoen for brudd gjennom egen drift og i leverandørkjede. Med egen drift menes påvirkning gjennom de finansielle tjenestene som Storebrandkonsernet leverer, direkteforvaltning av eiendommer og behandling av egne ansatte.

Denne rapporten er en redegjørelse jf. åpenhetslovens § 5, av arbeidet med aktsomhetsvurderinger som er gjennomført av konsernforetakene i Storebrand. Konsernforetakene er presentert i *kapittel 2 Om Storebrand og pkt. 2.1 juridisk struktur.*

Formålet er å gjøre det enklere for forbrukere, organisasjoner og andre interessenter å få innsikt i hvordan Storebrand arbeider med menneske- og arbeidstakers rettigheter, og om Storebrand enten har forårsaket, bidratt til eller er direkte forbundet med brudd på disse.

Rapporten vil redegjøre for Storebrands organisering av arbeidet med menneskerettigheter, retningslinjer, risiko- og aktsomhetsvurderinger, tilhørende resultater samt iverksatte og planlagte tiltak av foretakene som er en del av Storebrandkonsernet. Risiko- og aktsomhetsvurderinger er gjennomført per konsernforetak, og det er de mest vesentligste resultatene og risikoområdene som fremkommer i denne rapporten.

Rapporten inneholder både konsernfelles elementer, dvs. retningslinjer og risikoer som gjelder alle konsernforetakene under Storebrand ASA, samt foretaksspesifikke elementer.

- For de konsernfelles retningslinjene, se kapittel 3
- For de konsernfelles risikovurderingene, se kapittel 4.1
- For de foretaksspesifikke risikovurderingene, se kapittel 4.2-4.7

2 Om Storebrand

Storebrand er et nordisk finanskonsern med hovedkontor i Oslo, Norge. Vi tilbyr pensjons-, spare-, forsikrings- og bankprodukter til privatpersoner, bedrifter og offentlige virksomheter.

Storebrand har vært en del av folks liv i mer enn 250 år. I dag er vi en av Nordens største private kapitalforvaltere, med mer enn 1 000 milliarder kroner investert i mer enn 5 000 selskaper verden rundt. Både eksterne og interne midler forvaltes av Storebrand. Vi har som mål å forvalte våre kunders penger effektivt og forsvarlig slik at vi bidrar til å gi kundene større økonomisk frihet og trygghet. Vår visjon er en fremtid å glede seg til, og midlene vi forvalter skal investeres slik at de både kan gi god avkastning for kundene og positive ringvirkninger for samfunnet.

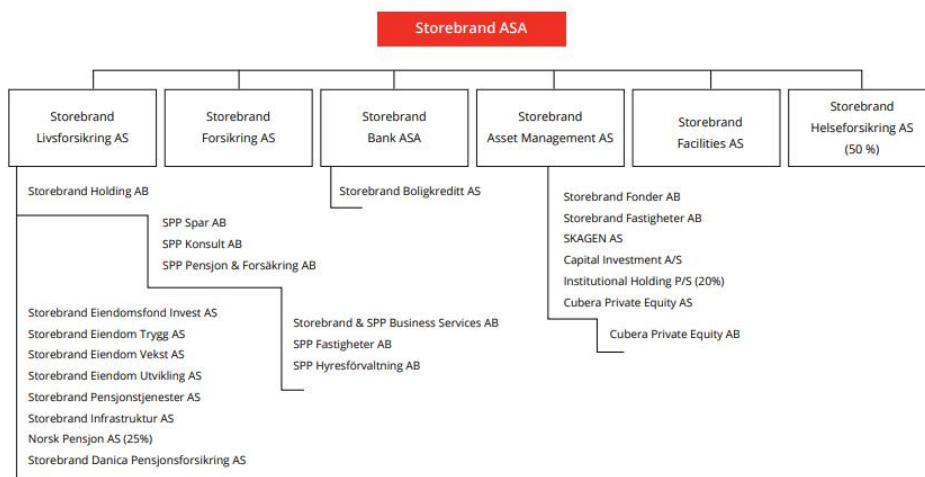
Konsernets virksomhet er delt inn i fire operasjonelle forretningsområder med en tydelig kommersiell ansvarsfordeling: Bedriftsmarked Norge, Bedriftsmarked Sverige (SPP), Kapitalforvaltning og Personmarked Norge.

2.1 Juridisk struktur

Storebrand ASA er morselskapet som sammen med datterselskapene utgjør Storebrandkonsernet. Etterlevelse av lovverket er implementert i hvert juridiske selskap. Hvert enkelt konsernforetak gjennomfører egne aktsomhetsvurderinger i tråd med konsernfelles struktur og metode.

Følgende oversikt viser hovedselskapene i Storebrandkonsernet per 31.12.2022¹.

Figur 1 – Organisasjonskart juridisk struktur Storebrand-konsernet per 31.12.2022.

¹ Storebrand Danica Pensjonsforsikring AS er per 2.1.2023 innfusjonert i Storebrand Livsforsikring AS. Kron AS ble kjøpt opp av Storebrand ASA i januar 2023.

2.2 Organisering

Det er identifisert ansvarlige i hvert enkelt konsernforetak som skal sikre at det jevnlig gjennomføres vurderinger av risiko og foretas aktsomhetsvurderinger av leverandørkjede og forretningspartnere, samt egen drift.

Den sentrale innkjøpsfunksjonen jobber med å sikre risikoreducerende tiltak ved avtaleinngåelse. Kontraktseierne, altså de nærmest og med høyest forståelse for leverandørens forretningsrisiko, har det operasjonelle ansvaret for å identifisere risiko forbundet med leverandørforholdet og eventuelle mitigerende tiltak før kontrakt inngås, og å følge opp avtaleforholdet løpende. Den sentrale innkjøpsfunksjonens arbeid dekker alle konsernforetakene (ekskludert innkjøp til Eiendom, som er plassert i eget driftsområde) og er juridisk plassert i Storebrand & SPP Business Services AB, Sverige, ref. figur 1.

Når det gjelder behandling av egne ansatte har Storebrand et mangfoldutvalg med deltakelse fra hele konsernet. Utvalget jobber med ulike initiativer innenfor mangfold, inkludering og tilhørighet. Det er også etablert et rekrutteringsutvalg som overser at interne ansettelser og forfremmelser gjøres i tråd med retningslinjer, for å sikre alle like rettigheter og ingen diskriminering basert på kjønn. Vår interne HR-funksjon jobber tett med forretningsområdene for å sikre organisasjonsfrihet for alle, en mangfoldig organisasjon og fravær av diskriminering.

For forretningsområdet kapitalforvaltning er det et eget risk- og eierskapsteam som vurderer selskapene i investeringsuniverset og forsøker å påvirke og fremme overholdelse av internasjonale lover og konvensjoner. Head of Human Rights og Senior Sustainability Analyst i Storebrand Asset Management AS er en del av dette teamet. Rollen jobber tett med selskaper gjennom dialog for å sikre at vi som aktive eiere reduserer sannsynligheten for menneskerettsbrudd i porteføljeselskaper og tar de grep som er nødvendige der det bekreftes brudd eller er fare for dette.

Bærekraftsteamet som er organisert i Storebrand Livsforsikring AS er sentral i utarbeidelsen av konsernets rammeverk og prosesser for åpenhetsloven, og får bistand og veiledning fra Konsernjuridisk avdeling samt funksjoner fra Governance, Risk and Compliance (andrelinje) i konsernet. Governance, Risk and Compliance rapporterer på etterlevelse av åpenhetsloven til de enkelte styrene.

Informasjons- og innsynsforespørsler behandles av kommunikasjonsavdelingen i Storebrand. Avdelingen besvarer henvendelser fra konsumenter og andre interessenter i henhold til lovens krav om svarfrist.

I praksis er rutinene for risiko- og aktsomhetsvurderinger (kapittel 3.2.1) av konsernets leverandører og egen drift implementert i sentral innkjøpsfunksjon og i konsernforetakene. Administrerende direktør i hvert enkelt konsernforetak er ansvarlig for implementering i det respektive selskap.

Storebrand har følgende prosesser etablert hva gjelder fusjoner, oppkjøp og joint ventures: Før endelige avtaler er signert og en transaksjon er gjennomført må det gjennomføres en grundig due diligence (aktsomhetsvurdering).

I due diligence-prosessen sørger Storebrand for at relevante interne interessenter deltar, for eksempel fra juridisk og Risk & Compliance i tillegg til ekstern bistand. En del av prosessen er en juridisk gjennomgang og vurdering, som inkluderer å vurdere hvorvidt selskapet overholder relevante lover og forskrifter, for eksempel åpenhetsloven.

2.3 Leverandørforhold

Storebrand har konsernfelles leverandører innenfor blant annet IT og IKT-virksomhet, kontortjenester og renhold, regnskap og finansielle tjenester og konsulenttjenester. De norske konsernforetakene (ekskludert SKAGEN) deler samme kontor- og renholdsleverandør på Lysaker, Oslo. Det samme gjelder de svenske foretakene i Stockholm. Konsernforetakene har i tillegg forretningsspesifikke leverandører innenfor de operasjonelle forretningsområdene de opererer i. For eksempel har Storebrand Forsikring AS leverandører innenfor verksteds- og saneringstjenester, mens Storebrand Asset Management AS forvalter eiendommer via diskresjonær forvaltning og eiendomsfond. Eiendomsforvaltningen omfatter også inngåelse av leiekontrakter, løpende drift av eiendommene i form av blant annet renhold, vaktmestertjenester, vedlikehold og også rehabilitering og påkostning av eiendomsmassen. I den forbindelse inngås det avtaler med leverandører innenfor entreprenør- og byggebransjen, samt renholds-, vaktmestertjenester og lignende.

Majoriteten av Storebrands leverandører (~90%) er nordiske. En høy andel av leverandørene er innenfor eiendomsforvaltningen og IT/IKT.

Oversikt over geografisk lokasjon og sektortilhørighet for majoriteten av Storebrands leverandører

Andeler basert på årlig innkjøpsvolum (2021).
Inkluderer ikke innkjøp knyttet til fondsprodukter.

Land	Andel av innkjøp
Norge	~80 %
Sverige	~10 %
Storbritannia	~5 %
Finland	~5 %
Danmark	<5 %
USA	<5 %
Andre ¹	<5 %

1) Nederland, Sveits, Irland, Italia, Latvia, Tyskland, Canada, Polen, Luxemburg.

Sektor	Andel av innkjøp
Eiendom ²	~40 %
IT og IKT	~30 %
Forsikring ³	~15 %
Andre ⁴	~15 %

2) Hovedentreprenører på byggeplass, driftsleverandører i direkteforvaltning av eiendommer og andre involvert i eiendomsdrift
Inkluderer kun norske eiendommer.

3) Leverandører av skadeforsikringstjenester: primært bilverksteder, sanitetsleverandører og andre partnere

4) Blanding av blant annet konsulenttjenester, revisjon, juridiske tjenester, renhold og kantinetjenester

3 Retningslinjer

Storebrand ønsker å være åpne og transparente om arbeidet innenfor menneske- og arbeidsrettigheter. Derfor har vi høy grad av offentlig tilgjengelige retningslinjer og dokumenter. Nedenfor omtales de mest sentrale dokumentene som beskriver hvordan vi jobber med å overholde menneske- og arbeidsrettigheter i Storebrandkonsernet.

3.1 Styrende dokumenter

Alle ansatte i Storebrand gjennomgår årlige grunnleggende kurs for å sikre kjennskap til Storebrandkonsernets viktigste retningslinjer, for eksempel våre etiske retningslinjer (Code of Conduct).

3.1.1 Code of Conduct (Etske retningslinjer)

Storebrand sine etiske retningslinjer (Code of Conduct²) er en del av de styrende dokumentene som setter rammeverket for hvordan vi opptrer som konsern. Styrende dokumenter oppdateres minimum årlig. Retningslinjen er vedtatt av alle konsernforetakenes styrer. Som et supplement til våre etiske retningslinjer er det utarbeidet en policy for menneskerettigheter³, som oppsummerer hvordan Storebrand spesifikt arbeider med menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold blant egne ansatte, i leverandørkjede og hos forretningspartnere og i investeringer.

3.1.2 Data protection Guidelines

Retningslinjene i konsernet for håndtering av persondata⁴ gir føringer for hvordan behandlingen av personopplysninger skal håndteres og at dette er i samsvar med lover og regler. Storebrand har blant annet dedikerte personvernansvarlige og data-beskyttelsesrådgivere som både styrker og fokuserer Storebrandkonsernets arbeid med behandling av personopplysninger, og sikrer at personvernlovgivningen overholdes.

3.1.3 Storebrand Group Sustainable Investment Policy

Storebrand Group Sustainable Investment Policy er det overordnede styringsdokumentet for Storebrands kapitalforvaltningsvirksomhet. Dokumentet beskriver hvordan vi jobber med ansvarlige investeringer og krever overholdelse av internasjonale normer og konvensjoner innen menneskerettigheter, miljø, styresett/anti-korrupsjon samt retningslinjer som OECD sine retningslinjer.

---

² [Code of Conduct](#)

³ [Human Rights policy](#)

⁴ [Data protection Guidelines](#)

Retningslinjen beskriver også implementeringsmetoder som due diligence, porteføljescreening, ekskluderinger, aktivt eierskap og integrasjon.

Retningslinjene gjelder for konsernforetakene innenfor forretningsområdet kapitalforvaltning; Storebrand Asset Management AS og dets underliggende selskaper, inkludert Storebrand Fonder AB, SKAGEN AS, Cubera Private Equity AS og Cubera Private Equity AB.

3.2 Rammeverk for aktsomhetsvurderinger

Storebrand har utarbeidet egne retningslinjer for bærekraft. Dette er det overordnede dokumentet som setter rammene for konsernets arbeid med åpenhetsloven. Retningslinjene er besluttet av styret i Storebrand ASA og styrene i de operasjonelle konsernforetakene. De følgende to dokumentene er vedlegg til denne retningslinjen og gir ytterligere føringer for den operasjonelle implementeringen av arbeidet med risiko- og aktsomhetsvurderinger.

3.2.1 Rutine for vurdering av leverandørkjede og forretningspartnere

Dette dokumentet formaliserer hvordan vi integrerer risikovurderinger i innkjøpsprosessen og omfatter risiko i både leverandørkjede og hos forretningspartnere. Med forretningspartnere menes enhver som leverer varer eller tjenester direkte til virksomheten, men som ikke er en del av leverandørkjeden, jmf. åpenhetsloven §3e. Rutinen beskriver hvordan risiko skal vurderes, hva som skal prioriteres for bredere aktsomhetsvurderinger og til slutt hvordan aktsomhetsvurderingene skal gjennomføres og følges opp.

I første steg vurderes objektiv risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold basert på fire faktorer;

1. Leverandørens bransje
2. Geografisk tilhørighet
3. Det konkrete produktet eller tjenesten som leveres
4. Kjennskap til faktiske forhold som øker risikoen for brudd

Leverandørforhold/forretningspartnere med høyest risiko gjennomgår deretter en bredere aktsomhetsvurdering hvor formålet er å identifisere tiltak for å redusere risikoen for brudd på menneske- og arbeidstakerrettigheter.

Innkjøp i Storebrandkonsernet gjennomgår konsernfelles prosedyre for å avdekke risikoer knyttet til blant annet personvern, og for å ivareta finansregulatoriske krav (eks. utkontraktering), IT-sikkerhet og mer. Som en del av denne prosessen er det innlemmet konkrete steg knyttet til menneskerettigheter og åpenhetsloven.

Risikovurdering av leverandører er integrert i konsernfelles systemer og implementert i konsernets risikoprosedyre. Tilsvarende risikovurdering gjennomføres for forretningspartnere hos det enkelte konsernforetak

Kontraktseier vil, basert på land, sektor og hvilket produkt eller tjeneste som kjøpes inn, få innsikt i kalkulert risikonivå, basert på offentlige tilgjengelige indekser og data, før avtaleinngåelse. Dersom risikoscoren er over terskelnivå skal kontraktseier gjennomgå en vurdering av hvilke risikoer som kan være relevante for leverandøren, og deretter hvordan det jobbes med / eventuelt iverksette planer, for reduksjon av disse risikoene fremover. Det er i tillegg etablert prosess for oppfølging av Storebrandkonsernets mest vesentlige leverandører for arbeid på menneske- og arbeidstakers

rettigheter gjennom egevaluering og utsendelse av skjema. Vi sender ut spørreskjema til alle leverandører (~300) med årlig innkjøpsvolum på minimum 1 million kroner (inkludert mva). Hensikten er å vurdere hvilke, om noen, som må følges opp på grunn av forhøyet risiko for brudd f.eks. hos sine underleverandører, og dermed supplere innkjøpsprosessens risikovurderinger.

3.2.2 Rutine for vurdering av egen virksomhet

Formålet med denne rutinen er å avdekke og følge opp risiko i Storebrandkonsernets egen virksomhet, det vil si påvirkning på egne ansatte, påvirkning gjennom finansielle tjenester (banktjenester, forsikringstjenester og kapitalforvaltning) og indirekte påvirkning gjennom forvaltning av aktivaklassene aksjer og obligasjoner, eiendom, infrastruktur og private equity.

Prinsippet er det samme som for leverandørkjede, dvs. at de områdene med forhøyet risiko for brudd prioriteres for bredere aktsomhetsvurderinger, og det må vurderes risikoreducerende tiltak og oppfølging.

Rutinen tydeliggjør hvilke roller som er ansvarlige for hvilke vurderinger, for å sikre lokalt eierskap i forretningene.

3.3 Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS) og mangfold

3.3.1 HSE policy for the Storebrand Group

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) og en engasjerende arbeidsplass er svært viktig for Storebrandkonsernet.

Vår HMS-policy⁵ (HSE policy) legger grunnlaget for vårt strategiske arbeid innenfor dette området. Vi har som mål å være blant de ledende selskapene i verden innen arbeid med bærekraft, og som en del av dette prioriterer vi våre medarbeidere høyt. Det er relativt lav sannsynlighet for fysisk sikkerhetsrisiko i finansnæringen generelt, med unntak av eiendomsdriften hvor fysisk risiko er høyere. I tillegg til fysisk risiko behandler vi mental helse, velvære og engasjement som avgjørende for suksessen til vår virksomhet. Policyen eies av Chief People Officer og er implementert i hele Storebrandkonsernet.

3.3.2 Diversity and Equal Opportunities Policy (Mangfold og like muligheter)

Storebrands organisasjon og virksomhet skal gjenspeile våre kunder og markedene vi opererer i. Vår ambisjon er å være en god arbeidsplass for alle, uavhengig av bakgrunn. Vi har stor tro på å bygge en smidig organisasjon og en kultur av tillit, inkludering og tilhørighet. Eksterne, uavhengige bærekraftsanalyser viser også at bedrifter med høyt fokus på mangfold er mer innovative og lønnsomme.

---

⁵ [HSE policy for the Storebrand Group](#)

Vår policy for mangfold og likestilling⁶ setter rammene for og forklarer hvordan vi arbeider i praksis og er implementert i hele Storebrandkonsernet.

3.3.3 Varslingsmekanismer

Storebrand ønsker å sikre et sunt arbeidsmiljø for alle ansatte. En åpen kultur med ytringsfrihet og frie muligheter for å kommunisere egne meninger på arbeidsplassen vitner om en sunn bedriftskultur som kommer både virksomheten og ansatte til gode. Kritik og uenighet skal behandles på en ryddig, faktabasert måte. For dette har vi system for varsling (via ekstern leverandør) som det kan leses mer om her: [Whistleblowing function](#).

3.4 Innkjøp

3.4.1 Procurement policy

Storebrands policy for innkjøp⁷ er forankret i konsernfelles innkjøpsprinsipper og dekker hele Storebrandkonsernet. I praksis forvaltes policyen av Storebrands konsernfelles innkjøpsteam som juridisk er plassert under selskapet Storebrand Livsforsikring AS og i Storebrand & SPP Business Services AB.

Prinsippene inneholder leverandørkrav og dekker alle typer innkjøp av varer og tjenester. Policyen ligger derfor til grunn for alle innkjøp som gjøres av et konsernforetak.

3.4.2 Vedlegg til leverandører

Alle leverandører med årlig innkjøpsvolum på minimum 1 million kroner (ink. MVA) må signere på Storebrands bærekraftsbilag⁸. Hensikten er å sikre at alle vesentlige leverandører deler Storebrands ambisjoner og jobber målrettet med både miljø og sosiale hensyn.

Ved å signere vedlegget bekrefter leverandøren bla. annet å følge UN Global Compact sine 10 kjerneprinsipper, inkludert de internasjonalt anerkjente menneskerettighetene.

Vedlegget er oppdatert med en eksplisitt del som omhandler åpenhetsloven (seksjon 3) og skal sikre at leverandøren jobber med sine egne underleverandører om å ivareta de samme sosiale forpliktelser som leverandøren selv skriver under på. Dessuten skal alle leverandører, ved forespørsel, bidra med nødvendig informasjon som Storebrand innhenter i arbeidet med åpenhetsloven.

---

⁶ [Diversity and Equal Opportunities Policy](#)

⁷ [Procurement policy](#)

⁸ [Vedlegg til leverandører](#)

3.5 Kapitalforvaltning

3.5.1 Storebrandstandarden

Storebrandstandarden⁹ ligger til grunn som et minimumskrav for alle investeringer som gjøres av Storebrand Asset Management og dets underliggende selskaper. Den henviser til internasjonale normer og konvensjoner innenfor menneskerettigheter, miljø, styresett/anti-korrupsjon samt retningslinjer som vi forventer at selskaper følger.

Standarden gjelder for alle Storebrands internt forvaltede fond og pensjonsporteføljer, samt eksternt forvaltede fond. Den skiller ikke mellom passive og aktive investeringer, og gjelder alle aktivaklasser. Videre har standarden klart definerte analysekriterier for menneskerettigheter, som finnes [her](#) under "International Law and Human Rights".

Storebrand Asset Management (SAM) overvåker porteføljeselskaper og vurderer om de har praksis som bryter med Storebrandstandarden. Dette gjøres primært gjennom to eksterne dataleverandører: Sustainalytics og ISS/Ethix.

Der hvor selskaper systematisk bryter standarden vil SAM bruke posisjonen sin som investor ved å engasjere selskaper gjennom dialog for å søke forbedringer. Dersom dialog ikke leder til progresjon innen rimelig tid vil selskapet bli vurdert for eksklusjon. Eksklusjon vurderes som siste utvei for selskaper som ikke viser evne eller vilje til forbedring. Et selskap vil også bli vurdert ekskludert når datterselskaper av selskapet (hvor mor eier minst 50 %) bryter med Storebrandstandarden.

3.5.2 Storebrand Asset Management Human Rights Due Diligence

Storebrand Asset Management utfører sin due diligence av menneskerettighetsrisiko basert på FNs veiledende prinsipper (UN Guiding Principles on Business and Human Rights: Protect, Respect and Remedy-rammeverket) og veiledningen om implementering av rammeverket som beskrevet i OECDs retningslinjer (Guidelines for Responsible Business Conduct for Institutional Investors).

Dette arbeidet er blitt forsterket av nyere reguleringer i EU som krever at vi fokuserer på de spesifikke viktigste negative virkninger (Principal Adverse Impact Indicators) på tvers av bransjer (Offentliggjøringsforordningen (SFDR)), samt kommende EU-direktiv for due diligence av selskapers bærekraftsarbeid (CSDDD).

---

⁹ [Storebrandstandarden](#)

4 Risiko- og aktsomhetsvurderinger

Storebrandkonsernet vurderer risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold gjennom bruk av leverandører og deres underleverandører, gjennom distribusjon av finansielle tjenester (bank, forsikring og kapitalforvaltning) og gjennom investeringer i selskaper. Gjennom denne prosessen er det avdekket overordnet lavt risikobilde for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

I det følgende løfter vi frem Storebrandkonsernets mest vesentlige risikoområder i lys av et totalt lavt risikonivå. Kapittel 4.2-4.7 beskriver de foretaksspesifikke risikoene per datterselskap under Storebrand ASA. I tillegg til dette er det identifisert risikoer som gjelder samtlige foretak, som vises under 4.1 – Storebrand ASA.

4.1 Storebrand ASA

Risikoene identifisert i Storebrand ASA og datterselskapene er de følgende som er listet under, samt de foretaksspesifikke i datterselskapene i kapittel 4.2-4.7.

Egne ansatte

Den største og mest alvorlige risikoen som våre ansatte er utsatt for er risikoen for vold og trusler fra kunder.

Medarbeidere i Storebrandkonsernet som jobber i kundefront, dvs. som rådgivere, kundeansvarlige og selgere, og som dermed har direkte kontakt med kunden, er til tider eksponert for tilfeller av voldstrusler. Det er etablert gode rutiner for håndtering av dette:

Opplæring

- Kunderådgivere læres opp for å håndtere utfordrende og aggressive kunder
- Omfattende lederopplæring i salgs- og oppgjørsavdelingene

Rutine

- Rutine er utarbeidet i intern HMS-håndbok tilgjengelig for medarbeidere
- Persontrusler politianmeldes
- Oppfølging av medarbeidere skjer via krisepsykolog, HR og tredjepart
- Det er etablert egen sikkerhetsansvarlig som håndterer alle saker

IT og datasikkerhet

Som bredt finanskonsern finnes det en iboende risiko for at sensitiv kundedata som navn og personnumre kommer på avveie. Våre digitale løsninger og infrastruktur er kritisk for samfunnet, da vi forvalter store mengder informasjon for kundene våre både gjennom egne systemer og via viktige leverandører. Derfor kan vi være et attraktivt mål for en rekke trusselaktører.

Informasjonssikkerhet vurderes i Storebrand som en del av vårt samlede risikobilde. Risikoen rapporteres til konsernstyret hver måned og oppsummeres også i risikovurderingen som vurderes av konsernledelsen og styret, inkludert styreutvalg, to ganger i året. Videre vurderes risikoen i den årlige ORSA-rapporten.

Storebrand har iverksatt følgende tiltak for å håndtere denne risikoen:

Kontraktingåelse med leverandører

- Risikoen gjennomgås ved alle nye innkjøp der bla. personvernrisiko og informasjonssikkerhetsrisiko gjennomgås. Nivået på potensiell risiko vurderes og det legges en plan for håndtering.

Dialog med leverandører

- Storebrand har en jevnlig dialog med strategiske IKT-leverandører med mål om å redusere sannsynlighet for eventuelle personvern- og informasjonssikkerhetsrisiko. Det gjøres blant annet gjennom halvårlige sustainability reviews.

Tekniske restriksjoner og kryptering

- Det er utviklet API-er som gir kun nødvendig informasjon til viktige leverandører som behandler data. Det deles sensitiv informasjon kun ved behov.
- Kryptering av kundedata og gjennomtenkt utvelgelse av hosting-lokasjon bidrar også til risikoreduksjon.

Organisering og fordeling av ansvar

- Vi har dedikerte ledere (Resilience & Continuity Managers) med operativt koordineringsansvar for sikkerhet i hvert virksomhetsområde, i tillegg til et nylig oppstartet program (Security Championship-program) som er et internt fellesskap for medarbeidere som arbeider innenfor utvikling av digitale tjenester. Programmet fremmer bevisstgjøring, videreutvikling og kompetansedeling av vår programvaresikkerhet.
- Intern sikkerhetsfunksjon er inndelt i tre forsvarslinjer; Security Operations, Group Security og uavhengig internrevisjon.
  - Security Operations har ansvar for sikkerhetsovervåkning.
  - Group Security er intern kontrollfunksjon og er en del av Storebrand sin Governance, Risk & Compliance-funksjon.
  - Uavhengig internrevisjon: Kunnskapsrike, motiverte og bevisste medarbeidere er en viktig del av det forebyggende sikkerhetsarbeidet i Storebrand. Storebrand har derfor en strategi for å sikre bevissthet om sikkerhet og beredskap. Denne omfatter blant annet jevnlig målinger av sikkerhetskultur utført av internrevisjonen, samt sikkerhet som en integrert del av medarbeideres opplæring.
- Utover dette har Storebrand en operativ førstelinjefunksjon for håndtering av sikkerhetshendelser (Computer Security Incident Response Team)

Rapportering

- Chief Information Security Officer rapporterer regelmessig til styret og administrerende direktør i alle konsernforetak.

Samarbeid

- Storebrand er medlem av Nordic Financial CERT, et felles nordisk operasjonssenter som deler informasjon om trusler og angrep mellom finansinstitusjoner, og koordinerer større hendelser på tvers av disse.
- Storebrand bidrar med informasjonsdeling i nettverket. På den måten bidrar vi til å kartlegge og forstå utviklingen i trusselbildet, internt og eksternt

Kompetanseheving

- I 2022 har vi økt vår investering i kompetanse og ressurser innen beredskap, sikkerhetstesting, operativ sikkerhetsovervåkning og hendelseshåndtering for å øke konsernets samlede motstandsdyktighet.
- I tillegg er det gjennomført kriseøvelser med utgangspunkt i ulike simulerte cyberangrep mot kritiske deler av Storebrand. Vi har bedret vår evne til å oppdage hendelser, forbedret våre internkontrollaktiviteter og gjennomfører flere sikkerhetstester. Dette gjør oss i stand til å fange opp avvik og sårbarheter før de utvikler seg til hendelser som har konsekvenser.

Driftspersonell

Fysisk kontordrift, eksempelvis renhold, er generelt en bransje med høy risiko for brudd på anstendige arbeidsvilkår, inkludert sosial dumping.

Storebrands hovedkontor på Lysaker benytter en hovedleverandør for fasilitets- og renholdstjenester. Det er implementert en strukturert prosess for oppfølging av lønns- og arbeidsforhold sammen med leverandøren. Det er lav risiko for bruk av uforsvarlige kjemikalier, dårlige lønnsforhold eller overdreven bruk av overtid. Det gjennomføres i tillegg oppfølgingsmøter med leverandøren på månedlig basis og årlige valideringer for å sikrestille at det lønnes etter tariff. Avtalen forvaltes av Storebrand Facilities AS

Tilsvarende har vi en hovedleverandør for vårt svenske kontor i Stockholm, Sverige. Det er foretatt en vurdering og risikoen for brudd på menneske- eller arbeidsrettigheter anses som lav. Det er en tett kontakt mellom Storebrand og leverandøren, og en tydelig prosess på oppfølginger og dialog.

Følgende svenske selskaper bruker lokalene i Stockholm og bruker samme hovedleverandør for renhold: SPP Konsult AB, SPP Pension & Forsikring AB; Storebrand & SPP Business Services AB, Storebrand Fonder AB og Storebrand Fastigheter AB.

For SKAGEN i Stavanger og i London er risikobildet på linje med nivåene nevnt over. Andre lokasjoner hvor Storebrand holder til er f.eks. i Trondheim (etter oppkjøp av Danica Pensjon) og er underlagt konsernfelles rutine for oppfølging av leverandører.

Universell utforming og språk

Storebrandkonsernet har kunder i et bredt aldersspenn med ulike forutsetninger og forståelse av

format og innhold som presenteres for dem, for eksempel i vilkårsvedlegg som oversendes ved avtaleinngåelse. I leveransen av finansielle tjenester er det nødvendig med en viss grad av fagterminologi av juridisk og finansiell karakter. For eksempel i avtale- og dekningsvilkår i forsikringsavtaler, rente- og bankbetingelser ved innskudd eller i fondsprospekter.

I praksis kan det innebære en risiko for at kunder ikke forstår hvilken avtale de inngår og hva som avgjør prisen de får. Det gjør også at prosessen kan anses som mer tyngende og omstendelig for de med lav kompetanse på finansiell terminologi.

Et annet eksempel er at eldre aldersgrupper har gjennomsnittlig lavere digital kompetanse enn yngre, noe som kombinert med at Storebrand har få tilgjengelige fysiske lokaler, kan oppleves som utfordrende. Vi tilbyr f.eks. telefonhåndtering for å øke tilgjengeligheten også for disse gruppene.

Storebrand har implementert følgende tiltak for å redusere sannsynligheten for og konsekvensene av denne risikoen:

Muntlig kommunikasjon:

- Økt bruk av muntlig kommunikasjon med kunder for å redusere sjansen for misforståelser og legge til rette for å oppklare potensielle misforståelser
- Direktenummer til saksbehandler fremkommer i brev til kunde

Språk:

- Bruk av "klarspråk" med fokus på å gjøre det tydelig hva forsikrings-, investerings- og lånevilkår innebærer for kunden

Retningslinjer:

- Utarbeidelse av retningslinje for informasjon, salg og rådgivning og retningslinje for saksbehandling
- Økt bruk av internkontroll og jevnlig gjennomgang av rutiner og opplæring for å sikre og formålstjenlig kommunikasjon.

4.2 Storebrand Livsforsikring AS

Vurderingen av Storebrand Livsforsikring AS inkluderer Storebrand Livsforsikring sine datterselskaper; SPP Pension & Försäkring AB, Storebrand & SPP Business Services AB, SPP Hyresförvaltning AB og Storebrand Pensjonstjenester AS.

Storebrand Livsforsikring tilbyr garantert pensjon og innskuddspensjon innenfor privat og offentlig sektor, i tillegg til livsforsikringsprodukter. I selskapet ligger også støttefunksjoner for Storebrandkonsernet innenfor HR, Digital, CFO, Innkjøp, Kommunikasjon og Marked. Selskapets rolle er blant annet å sørge for at arbeidstakere mottar pensjon de har krav på og at kundene får riktig rådgivning når de skal kjøpe selskapets produkter og tjenester. Videre er det prosesser for håndtering av foretakets risiko for hvitvasking og annen finansiell kriminalitet.

Risikoen for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold anses som lav. Primærrisikoen ligger i behandling av persondata, som beskrevet i kapitlet "konsernfelles risikoen". Dessuten er det høyt fokus på å tilstrebe lik behandling og rådgivning til kunder, uten noen form for diskriminering basert på bakgrunn. Et viktig tiltak for dette er kontinuerlig arbeid med å øke transparens i kontraktsvilkår og åpenhet rundt implikasjoner for kunden.

4.3 Storebrand Forsikring AS

Storebrand Forsikring AS leverer skadeforsikring til bedrifts- og privatkunder innenfor blant annet bygg, eiendom, motor/båt, innbo, ansvar, transport og husdyr. Selskapet tilbyr produkter som skal sikre kunden trygghet. Samtidig skal produktene oppmuntre kundene til å gjøre sunne og trygge valg.

Totalt risikonivå anses som lavt. Foruten universell utforming og språk, beskrevet under "konsernfelles risikoer" er det to hovedområder hvor Storebrand Forsikring jobber med å redusere risiko: 1) leverandører og forretningspartnere og 2) behandling av kundedata.

Leverandører og forretningspartnere

Leverandører innenfor bygg- og anlegg og bilverksteder har en relativt høyere sannsynlighet for brudd på f.eks. gode HMS-forhold på arbeidsplass. Storebrand Forsikring monitorerer og engasjerer sitt partnernettverk for å redusere denne risikoen.

Behandling av kundedata

Det har inntruffet datalekkasje hos en leverandør ved ett kjent tilfelle høsten 2022 hvor Storebrand og andre forsikringsaktører var innblandet. Det ble håndtert i henhold til skandinaviske regler og situasjonen er håndtert på en hensiktsmessig måte. I etterkant av datalekkasjen ble rutinen endret slik at prosedyren i dag er betydelig skjerpet og mindre kundedata sendes over til partnernettverket enn før. Se "konsernfelles risikoer" for mer informasjon rundt risikoen og håndteringen.

4.4 Storebrand Bank ASA

Storebrand Bank sin virksomhet drives som en integrert del av Storebrandkonsernet, og er organisert under forretningsområdet Personmarked. Storebrand Bank ASA er en forretningsbank med konsesjoner etter verdipapirhandelloven. Banken har hovedkontor på Lysaker og er en nettbasert bank som tilbyr et bredt spekter av bankprodukter til det norske personmarkedet. Banken er posisjonert som en digital bank, og tilbyr fast rådgiver med utgangspunkt i boliglånet.

Totalt risikonivå anses som lavt. Foruten universell utforming og språk, beskrevet under "konsernfelles risikoer" er det en iboende risiko som medfølger i valget om å være en digital bank. Det er en viss risiko for at mennesker med begrensede digitale kapabiliteter opplever det som utfordrende å forholde seg til bankens digitale tjenester. For å imøtekomme denne risikoen og være en allmenn tilgjengelig bank, har banken mulighet for kommunikasjon over telefon.

4.4.1 Storebrand Boligkreditt AS

Storebrand Boligkreditt AS er et heleid selskap av Storebrand Bank ASA. Selskapet er et kredittforetak og har konsesjon fra Finanstilsynet til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Eiendelene består i all hovedsak av pantsikrede boliglån som kjøpes fra Storebrand Bank ASA. Storebrand Bank ASA forvalter boliglånene på vegne av Storebrand Boligkreditt AS.

Forretningsprosessene er tilsvarende de som foreligger i banken, beskrevet ovenfor, unntatt investeringsrådgivning, og derfor de samme underliggende risikoer og mitigerende tiltak.

4.5 Storebrand Asset Management AS

Storebrand Asset Management AS (SAM) er et forvaltningsselskap med konsesjon etter verdipapirfondloven og lov om forvaltning av alternative investeringsfond til bl.a. forvaltning av

verdipapirfond og alternative investeringsfond, samt tillatelse til å yte individuell porteføljeforvaltning og investeringsrådgivning etter verdipapirhandelovens bestemmelser.

SAM har per 01.01.2023 fem heleide datterselskaper; SKAGEN AS, Cubera Private Equity AS, Storebrand Fonder AB, Storebrand Fastigheter AB og Capital Investment A/S, og er et delkonsern i Storebrand. SKAGEN AS er lokalisert i Stavanger, mens Cubera Private Equity AS er lokalisert i Oslo. Cubera Private Equity AS har også et heleid datterselskap i Stockholm, Cubera Private Equity AB. Storebrand Fonder AB og Storebrand Fastigheter AB er samlokalisert med SPP Pension & Försäkring AB i Stockholm, mens Capital Investment A/S er lokalisert i København. Videre har selskapet også en filial i Sverige lokalisert i Stockholm, en filial i Danmark, København og en nyopprettet filial i Finland, Helsinki. Våren 2023 har SAM også etablert et datterselskap i London, UK – Storebrand Asset Management UK Ltd.

Aktsomhetsvurderinger er gjennomført hos alle datterselskaper av SAM, men selskapsspesifikke forhold vil i det videre beskrives for de norskregistrerte foretakene. Det er ikke avdekket vesentlig risiko eller faktiske negative konsekvenser i arbeidet med aktsomhetsvurderinger i de øvrige nordiske datterselskapene.

Risikoen for brudd på menneskerettigheter og anstendig arbeidsvilkår i SAM anses å være lav. Gjennom arbeidet med aktsomhetsvurderinger er det belyst områder med noe høyere sannsynlighet (lav) enn øvrige. Universell utforming, språk, databehandling og leverandørforhold innenfor IKT har iboende risikoer, men risikoen håndteres gjennom etablerte retningslinjer, klage- og hendelsesprosesser. For universell utforming, språk og databehandling vises det til det som er beskrevet under pkt. 4.1 Storebrand ASA.

SAM har leverandørforhold i UK og i USA. Disse landene scorer høyere på indekser som måler arbeidstakers rettigheter og brudd på disse. Det er ingen indikasjoner på at risikoen materialiserer seg, men en komplett oversikt over verdikjedene inkl. underleverandører er krevende. Det er planlagt tiltak for å redegjøre for arbeidsforhold hos relevante underleverandører.

4.5.1 Kapitalforvaltning

SAM som forvalter med ulike konsesjoner, investerer i ulike aktivklasser. Det være seg aksjer, obligasjoner og eiendom. Investeringene gjøres på vegne av verdipapirfond, alternative investeringsfond og diskresjonær forvaltning av kunders midler i tråd med SAMs konsesjoner. Videre driver også SAM med distribusjon av egne produkter til profesjonelle og ikke- profesjonelle investorer.

For kapitalforvaltningen anses rapporteringskravene som følger av Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) (på norsk "Offentliggjøringsforordningen") å være komplementerende for åpenhetslovens krav mht. aktivklassene aksjer og obligasjoner. For eiendominvesteringer er det per i dag ingen lovfestede sosiale måleparametere.

SFDR krever rapportering på såkalte Principle Adverse Impact (PAI) indikatorer, som er et sett med måleparametere for bærekraft på tvers av sosiale, økonomiske og miljømessige forhold for aktivklassene aksjer og obligasjoner. Noen av måleparametrene er obligatoriske, andre er frivillige. SAM har offentliggjort på sine hjemmesider en erklæring knyttet til valgte PAI'er. Denne finner du her: [Principal Adverse Impact Statement](#). SAM har blant annet valgt frivillige PAI indikatorer knyttet til at selskaper SAM investerer i skal ha vedtatt etiske retningslinjer for sine leverandørkjeder.

PAI-ene gir et generelt bilde av noen sosiale forhold i porteføljeselskapene hvor SAM er investert, og kompletterer vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger.

SAM fokuserer på følgende sosiale PAI-er som del av vår due diligence, jf. SFDR:

- Brudd på prinsippene i FNs Global Compact og retningslinjene fra Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) for flernasjonale selskaper
- Manglende prosesser og mekanismer for overvåking av compliance med prinsippene i FNs Global Compact og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper
- Ujustert lønnsforskjell mellom kjønnene (gender pay gap)
- Eksponering for kontroversielle våpen (landminer, klasevåpen, kjemiske våpen og biologiske våpen)
- Statsobligasjoner i land som er gjenstand for sosiale brudd
- Leverandørs etiske retningslinjer

For å se hvordan vi har håndtert, redusert eller unngått ovennevnte PAI-er i perioden Q2 2022-Q2 2023, se tabell i appendiks.

I tillegg til rapportering om hvordan vi har jobbet med disse PAI-ene, rapporterer vi også om hvordan vi har gjennomført aktsomhetsvurderinger i våre investeringer fra 2. kvartal 2022 til 2. kvartal 2023. Nedenfor oppsummeres dette arbeidet, men for en mer detaljert gjennomgang, se tabellen for Human Rights Due Diligence i appendiks.

Aksjer og obligasjoner: oppsummering av aktsomhetsvurderingene

I perioden har vi kartlagt og vurdert negative påvirkninger, og iverksatt egnede tiltak for å stanse, forebygge eller begrense negative konsekvenser i våre investeringer for følgende risikoer: arbeidsvilkår i leverandørkjeder; tvangsarbeid; kjønn, mangfold og inkludering; levelønn; rett til å delta i fagforeninger (Freedom of Association) og barns rettigheter; arbeidstakers rettigheter og lokalsamfunnets rettigheter i en overgang til bærekraftig produksjon (Just transition); urfolks rettigheter; menneskerettigheter i høyrisikoland; menneskerettigheter i konfliktområder.

Risikoene ble identifisert for blant annet følgende sektorer: fornybar energi, olje og gass; gruvedrift; tekstil; mat og jordbruk; informasjon og telekommunikasjonsteknologi; eiendom og infrastruktur.

Som del av arbeidet med aktsomhetsvurderinger har vi benyttet ulike tiltak for å håndtere og redusere risikoene: eksklusjoner, reaktiv og proaktiv dialog med selskaper, observasjonslister og screening før investering. Arbeidet har også gjort det mulig å unngå å investere i selskaper som har vesentlig risiko for brudd på menneskerettigheter.

Dette arbeidet har resultert blant annet i eksklusjon av 13 selskaper basert på våre kriterier for menneskerettigheter og internasjonal humanitær lov, og redusert risiko knyttet til brudd på menneskerettigheter i investeringene våre. I tillegg ekskluderte vi, før investeringstidspunktet, 11 selskaper som var knyttet til høyrisikoland. Listen over eksklusjoner er publisert på nettsiden vår.

Vi har hatt proaktivt dialog med over 15 bransjer, hovedsakelig gjennom samarbeid i ulike investorinitiativer, og har stemt over 195 sosiale aksjonærforslag på generalforsamlinger i 2023.

Eiendom

Storebrand Asset Management AS forvalter bl.a. eiendomsfond klassifisert som alternative investeringsfond og diskresjonære eiendomsporteføljer på vegne av andre selskaper i Storebrand konsernet. SAM har en egen eiendomsavdeling i Norge (Storebrand Eiendom), samt datterselskap i Sverige (Storebrand Fastigheter AB) og i Danmark (Capital Investment A/S). Forvaltning av eiendomsfond og diskresjonære porteføljer omfatter beslutninger rundt kjøp, salg og eiendomsutvikling på eksisterende eiendommer, samt løpende eiendomsforvaltning (drift). SAMs eiendomsforvaltning gjennomføres av egne ansatte og ved hjelp av underleverandører. Det gjelder for

eksempel entreprenører knyttet til rehabilitering av eiendommer, bruk av håndverkere til løpende vedlikehold, renhold osv.

I det følgende kommenteres kun den norske virksomheten. Tilsvarende risikovurdering er gjort i Sverige, men det er ikke avdekket andre risikoelementer enn for den norske virksomheten.

Eiendommene som forvaltes på vegne av Storebrand i Norge, er eid av datterselskaper av Storebrand Livsforsikring AS: Storebrand Eiendomsfond Invest AS, Storebrand Eiendom Trygg AS, Storebrand Eiendom Vekst AS, Storebrand Eiendom Utvikling AS. Gjennom forvaltningen av eiendommene er Storebrand eksponert mot en rekke risikoer knyttet til brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold. Nedenfor følger en beskrivelse av de vesentligste identifiserte risikoer:

Arbeidsforhold ved innkjøp av materialer og lignende på eiendommene

Storebrand Eiendom har høyt fokus på miljøvennlige bygg. Det er derfor ønskelig å investere i f.eks. solcellepanel der hvor mulig. Vår erfaring er at det er få leverandører som kan dokumentere at deres solcelle-produkter møter våre miljøkrav til bygg og samtidig ikke har høy risiko for tvangsarbeid. Den leverandøren som hittil har kunnet gi slike garantier har priser som ligger i størrelsesorden 40% over andre leverandører.

Leverandørkjeden for solceller er til dels uoversiktlig, da produksjons- og utvinningsleddene er lokalisert i Asia der det mangler informasjon om overholdelse av arbeidstakers rettigheter. En høy andel av solcelleproduksjonen foregår i dag i Kina i Xinjiang-provinsen som er assosiert med tvangsarbeid.

Storebrand er eksponert for denne risikoen gjennom forvaltning av eiendom og gjennom investeringer i selskaper (aksjer og obligasjoner) som jobber med utviklingen av solenergi. Håndtering av denne risikoen prioriterer vi høyt.

Vår dialog med leverandører så langt i 2023 har resultert i aktivitet som gjør at spesielt en leverandør har utvidet sine undersøkelser for å verifisere at kravene fra Storebrand kan innfris. Hensikten er å utforske hvilke muligheter vi har for å redusere risikoen for at solcelleproduksjonen er foregått i Xinjiang-provinsen.

Kontraktforhold og fysisk risiko på byggeplass

Storebrand Eiendom bruker entreprenører og underleverandører på byggeplassene for å håndtere selve konstruksjonen og tilhørende prosesser. I lys av det, foreligger det en iboende risiko knyttet til tilstrekkelig HMS på arbeidsplass og kontrakt- og boforhold hos underleverandøren. Storebrand Eiendom har også inntatt i avtaler med entreprenører at disse maksimalt kan inngå avtaler med underleverandører i to underliggende ledd. I avtalen med entreprenører og andre leverandører medtas det også krav knyttet til dette.

a) HMS på byggeplass

- Risiko: Utrygge eller usunne fysiske forhold på byggeplass ettersom arbeidet involverer fysiske aktiviteter og konstruksjon av nybygg og rehabilitering av eksisterende bygg har en iboende fysisk risiko for skader
- Tiltak
  - Fokusområde som krever kontinuerlig oppmerksomhet, overvåking og opplæring
  - Storebrand har forsøkt å redusere denne risikoen gjennom å avgrense antall entreprenører som brukes og innarbeide krav i kontraktene som forebygger denne type hendelser
  - Storebrand tar stikkprøver ved fysisk tilsyn og krever fremleggelse av dokumentasjon

b) Kontrakt- og boforhold hos arbeidere hos leverandører

- Risiko: Uforholdsmessig bruk av midlertidige kontrakter, konkurranse-udyktige vilkår og dårlige boforhold for utenlandske arbeidere som jobber på byggeplass
- Tiltak:
  - Storebrand har forsøkt å redusere denne risikoen gjennom å begrense antall entreprenører som brukes og innarbeide krav i kontrakten som forebygger denne type hendelser
  - Storebrand tar stikkprøver ved fysisk tilsyn og krever fremleggelse av dokumentasjon
  - Ber om bekreftelse for konkurransedyktige lønnsforhold
  - Vurderer lønns- og kontraktsforhold ved avtaleinngåelse

4.5.2 SKAGEN AS

SKAGEN AS, eller Skagen Fondene, er et fondsforvalningsselskap som tilbyr aktivt forvaltede aksjefond, i tillegg til over 600 aksjefond fra andre forvaltere. SKAGEN har ca. 100 ansatte og har hovedkontor i Stavanger, med avdelingskontor i Bergen, Oslo, Ålesund, Trondheim samt filialer i København, Stockholm og Frankfurt.

SKAGEN har i sitt arbeid med risiko- og aktsomhetsvurderinger jobbet ut fra de konsernfelles retningslinjene og prosedyrene. Konsernfelles avtaler og avtaler som er over NOK 1 million følger konsernfelles innkjøpsprinsipper. SKAGEN-spesifikke avtaler under denne terskelen håndteres etter en forenklet prosess internt i SKAGEN, og det etableres en egen rutine som hensyntar aspektene i åpenhetsloven.

Virksomheten til SKAGEN gir lav risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår. Av de konsernfelles risikoelementene er det særlig universell utforming og språk samt personvern og IT-sikkerhet som er relevante. Leverandørene som fikk forhøyet risikoscore var generelt basert på at lokasjon var i USA eller Storbritannia og innenfor finans og IT, som har generelt høy risiko. SKAGEN er små kunder hos de identifiserte leverandørene, og har derfor ikke forårsaket eller bidratt til brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsvilkår som en følge av disse avtalene.

Under aktsomhetsvurderingene identifiserte SKAGEN kun ett selskap med en faktisk risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold og der SKAGEN har en reell påvirkningsmulighet. Dette er en leverandør av et kjent risikoprodukt i henhold til fagsidene til offentlige anskaffelser. Tiltak som igangsettes er å ikke fornye kontrakten med nåværende leverandør og å bytte ut det nåværende produktet med et sertifisert produkt.

4.5.3 Cubera Private Equity AS

Cubera Private Equity er et forvaltnings- og investeringsrådgivningsselskap med kontorer i Oslo og Stockholm. Cubera forvalter kapital på rundt 4,5 milliarder euro og tilbyr et bredt utvalg av spesialiserte private equity (PE) programmer gjennom en strategi med fokus på det nordiske annenhåndsmarkedet for PE fondsandeler, og tre fond-i-fond strategier med henholdsvis internasjonalt, nordisk og impact-fokus som investerer i nye private equity fond.

Gjennom arbeidet med risiko- og aktsomhetsvurderinger av leverandører og forretningspartnere med hensyn til brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i perioden 1. januar 2022 til 30. april 2023, er risikoen for brudd vurdert til å være lav. Enkelte tjenester, som rengjørings- og vedlikeholdstjenester, har imidlertid en høyere risiko for brudd relatert til arbeidsordninger og arbeidsforhold, men det er ikke avdekket faktiske negative konsekvenser knyttet til disse områdene. Cubera bruker godkjente og sertifiserte leverandører.

Cubera-fondene investerer i private equity-fond som forvaltes av anerkjente og erfarne private equity-forvaltere. Evaluering og reduksjon av ESG-risikoer, inkludert menneskerettighetsrisiko, består i å forstå forvalternes retningslinjer og tilnærming til investering og forvaltning, som understøttes blant annet av dokumentert ESG historikk, og å samkjøre prinsipper mellom Cubera og forvalter. Ved annenhåndstransaksjoner vurderes risikoene i porteføljen som skal erverves. På grunn av den konsistente og grundige due diligence-prosessen Cubera gjennomfører ved investeringer, vurderer Cubera risikoen for menneskerettighetsbrudd i investeringsporteføljen til å være lav.

Cubera vil overvåke sine største leverandører minimum årlig ved å verifisere at leverandørene har på plass forpliktelser til å ivareta grunnleggende menneskerettigheter. En slik verifisering vil også være del av due diligence-prosessen ved valg av nye leverandører. Selskapet vil følge opp negative konsekvenser som man blir oppmerksom på i due diligence-prosessen eller på annen måte.

I 2023 kjøpte Cubera tilgang til overvåkingstjenesten RepRisk for å overvåke investeringer. Dette vil forbedre muligheten til å avdekke brudd i porteføljeselskaper hvor Cubera-fondene har en eierandel. Hvis brudd blir oppdaget, vil Cubera ta kontakt med den ansvarlige forvalteren for å finne løsninger.

4.6 Storebrand Facilities AS

Storebrand Facilities AS er leietaker av hovedkontoret til Storebrandkonsernet på Lysaker, Norge. Det er ingen ansatte i selskapet.

En del av ansvaret til selskapet er oppfølgingen av lokale renholds- og driftsleverandører. Risikoen og tilhørende oppfølging er beskrevet i "Konsernfelles risikoer".

4.7 Storebrand Helseforsikring AS

Storebrand Helseforsikring AS er et felleskontrollert foretak mellom Storebrand ASA og ERGO International AG hvor eierandelen er fordelt med en halvpart på hver av disse selskapene. Selskapet tilbyr forsikring mot kostnader til nødvendig medisinsk behandling for bedrifts- og privatmarkedet i Norge og Sverige. Selskapet driver sin virksomhet gjennom hovedkontoret i Norge og via filialen i Sverige.

IT og datasikkerhet samt universell utforming og språk er to av de mest vesentlige risikoene som er identifisert for Storebrand Helseforsikring, se beskrivelse i pkt. 4.1. I rapporteringsperioden er det identifisert forhøyet informasjonssikkerhetsrisiko knyttet til behandling av særlige kategorier av personopplysninger. Storebrand Helseforsikring har gjennomført systematisk arbeid internt og i samarbeid med systemleverandør for å identifisere og iverksette tiltak som reduserer risikoen til et akseptabelt nivå.

Ellers er det en iboende risiko for at mennesker kan oppleve sviktende kundestøtte dersom behov for behandling oppleves kritisk. Det er dog en lav sannsynlighet for det i praksis fordi akutte skader er utenfor produkttilbudet og fordi kunden kan kontakte selskapet via telefon, app, e-post, nettside eller per brev.

5 Videre prosess

Storebrand ser på arbeidet med åpenhetsloven som et kontinuerlig og viktig arbeid. I andre halvdel av 2023 vil vi jobbe videre med å kalibrere metodikken for risikovurderinger av leverandørkjede og forretningsforbindelser. En del av arbeidet vil være å sammenligne hvordan vi analyserer sektor, geografi og produkt/tjenesterisiko i forhold til andre aktører og sensitiviteten på resultater av å velge ulike indekser og datasett som grunnlag.

Vi vil også jobbe med hvordan vi i praksis følger opp leverandørene til Storebrandkonsernet. I dag er en del av prosessen å gå i dialog med leverandører om hvordan de jobber innenfor menneske- og arbeidsrettigheter, deres største risikoer og hvorvidt de har policier og retningslinjer på plass. Vi erfarer lavere modenhet og svarprosent på dette området enn innenfor spørsmål om miljø og styringsmessige forhold, og vil derfor evaluere hvorvidt formatet og formuleringen av spørsmål er hensiktsmessig.

Kron AS eies av Storebrand ASA og har foreløpig håndtert pliktene etter åpenhetsloven med separate prosesser og eget rammeverk. Vi jobber med integrering i konsernfelles prosess.

6 Appendiks

6.1 Beskrivelse av metodikk

Vurderingen baserer seg på i hvor stor grad rettighetene nedfelt i nedenstående rettighetserklæringer og konvensjonene er truet, og hva slags konsekvens og skade et brudd vil medføre.

- Verdenserklæringen om Menneskerettigheter (UDHR)
- FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter (ICCPR)
- FNs internasjonale konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ICESCR)
- FNs konvensjon om å avskaffe alle former for diskriminering av kvinner (CEDAW)
- FNs konvensjon om barnets rettigheter (CRC)
- De grunnleggende rettighetene fra den internasjonale arbeidsorganisasjonen (ILO)

6.1.1 Leverandørkjede

I første steg vurderes objektiv risiko for brudd på menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold basert på leverandørens bransje, geografiske tilhørighet og det konkrete produktet eller tjenesten som leveres. Under kan du lese om hvordan vi vurderer de tre parametrene.

Geografi

- Forhold i et bestemt land som innebærer økt risiko for menneskerettighetsbrudd (regelverk, styring og sosioøkonomisk kontekst)
- Data: [ITUC](#) og Human Development Index.

Bransje

- Risiko som er utbredt i en bransje globalt på grunn av bransjens egenskaper, aktiviteter, produkter og produksjonsprosesser
- Data: [EU FRA sin liste](#)

Produkt/tjeneste

- Risiko knyttet til innsatsfaktorer, produksjonsprosesser og leveranse av tjenester
- Data: [Anskaffelser.no sin høyrisikoliste](#)

Kunnskap

- Er det tidligere identifisert risiko?
- Baseres på kontraktseiers kunnskap om leverandøren, gjennom eksempelvis erfaring eller medieoppslag

I andre steg prioriteres leverandører og forretningsforbindelser basert på utslaget i steg 1 og hvilken objektiv sannsynlighet for brudd de tilskrives. De med høyest risiko gjennomgår en bredere aktsomhetsvurdering hvor formålet er å legge en tiltaksplan for å mitigere og redusere risikoen.

6.1.2 Egen virksomhet¹⁰

Alle selskapene gjennomfører egne risiko- og aktsomhetsvurderinger, ref. organisasjonskartet i figur 1.

Operasjonelle eiere følger to steg:

I første steg vurderes sannsynlighet for brudd og om det potensielt er foregått brudd, ved å vurdere et sett av aktiviteter som utføres. Dessuten vurderes påvirkning av potensielle brudd ved å vurdere skala (alvorlighetsgrad), omfang (hvor mange påvirkes) og mulighet for gjenoppretting (tid / kostnad for å rette opp).

Definisjon på skala i vurdering av sannsynlighet for brudd

Parameter	Svært lav (1)	Lav (2)	Høy (3)	Kritisk (4)
B) Sannsynlighet (kvalitativ vurdering)	Vi er ikke kjent med noen tilfeller og det er ingen grunn til å anta at det finnes en reell sannsynlighet for at det kan skje i fremtiden	Sannsynligheten for brudd er marginal. Eksempel 1: det er historiske tilfeller på brudd hos Storebrand eller sammenlignbare bedrifter, men per nå vurderes sannsynligheten som redusert. Eksempel 2: det er ingen kjente tilfeller av brudd, men endringer i nyhetsbildet tilsier en viss grad av risikøkning.	Det finnes en reell risiko for brudd, men det er ikke forventet at risikoen realiseres i nær framtid.	Det er en overveiende risiko for brudd. Risikoen må derfor håndteres med umiddelbare tiltak

Definisjon på skala i vurdering av påvirkning ved potensielle brudd

Parameter	Lav (1)	Medium (2)	Høy (3)	Kritisk (4)
C1) Skala: Hvor alvorlig er den negative påvirkningen/skaden?	Liten påvirkning på sikkerhet og helse; førstehjelp	Moderat påvirkning på sikkerhet og helse; skade eller sykdom	Stor påvirkning på sikkerhet og helse; alvorlig skade, rehabilitering	Betydelig påvirkning på sikkerhet og helse; fysisk funksjonshemming eller dødsfall
C2) Omfang (scope)	Ingen negativ påvirkning	Påvirker enkelte individer i en gruppe	Påvirker de fleste individer i en gruppe	Påvirker alle individer i en gruppe
C3) Mulighet for gjenoppretting	Det tar mindre enn ett år å gjenopprette den negative påvirkningen/skaden	Bruker 1-3 år på å gjenopprette den negative påvirkningen/skaden	Bruker 3-5 år på å gjenopprette den negative påvirkningen/skaden	Umulig å gjenopprette eller bruker mer enn 5 år på å gjenopprette den negative påvirkningen/skaden

Basert på en risikoprioritering foretar man i steg to en bredere vurdering hvor utfallet er en plan for håndtering av risiko.

¹⁰ Behandling av egne ansatte og i leveranse av finansielle tjenester.

6.2 Principal adverse impact (PAI) report Q2 2022 – Q2 2023

Principal adverse impact indicator	Metric	Actions taken, actions planned and targets set for the next reference period
Violations of UN Global Compact principles and Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) Guidelines for Multinational Enterprises	Share of investments in investee companies that have been involved in violations of the UNGC principles or OECD Guidelines for Multinational Enterprises	<p><i>Norm-based exclusions:</i> Storebrand AM aims to not invest in companies that contribute to serious and systematic breaches of international law and human rights as well as for other environmental and governance criteria. Companies will be excluded if the breaches are considered severe and the risk of a breach re-occurring is assessed as high. During the reporting period Q2 2022-Q2 2023 16 companies were excluded for conduct-based breach of norms. Quarterly exclusions can be found here: Document library - www.storebrand.com</p> <p>We have identified red-flagged companies based on the PAI 10 indicator, and this information has been made available to the portfolio managers. In addition, our article 9 funds will not include companies in breach of PAI 10 as flagged by data providers.</p> <p>Out of our total ongoing engagements during the reference period, 101 of the engagements were linked to potential violations of UN Global Compact principles and OECD guidelines (PAI 10). Please note these engagements cover all PAI indicators below except Controversial weapons and Sovereign bonds.</p> <p>Planned actions: Ensuring continued compliance with our exclusion criterion and standards. The red-flagged companies will be reviewed and further actions to mitigate the risk/impact will be considered during the reference period.</p> <p>Targets for reference period: No companies flagged as in breach of this PAI to be eligible as a sustainable investment. Engagement with all red flagged companies that are held in actively managed funds.</p>
Lack of processes and compliance mechanisms to monitor compliance with UN Global Compact principles and Guidelines for Multinational Enterprises	Share of investments in investee companies without policies to monitor compliance with the UNGC principles or OECD Guidelines for Multinational Enterprises or grievance /complaints handling mechanisms to address violations of the UNGC	<p>Actions taken: The data availability and coverage for this indicator is medium. This is due to the fact that many companies still do not disclose grievance mechanisms. The screening for investee companies’ potential lack of processes and compliance mechanisms to monitor compliance with UN Global Compact and OECD Guidelines is carried out by our data providers.</p> <p><i>Engagement with companies:</i> Storebrand palliates this insufficient data by participating in collaborative initiatives such as the Corporate Benchmarking Alliance and Know the Chain that aim to encourage companies to adopt such processes and compliance mechanisms and report on them.</p> <p>In addition, Storebrand has mapped certain high-risk industries where there is a special need to push companies to adopt such mechanisms due to their exposure to human right risk and the severe negative human right impact. As a result, we have been focusing on resilient</p>

Principal adverse impact indicator	Metric	Actions taken, actions planned and targets set for the next reference period
	principles or OECD Guidelines for Multinational Enterprises	<p>company supply chains in order to lift industry standards and encourage companies to adopt processes and compliance mechanisms. We do this in a collaborative manner with other investors for more leverage and through organizations such as the Investor Alliance on Human Rights, the PRI Advance initiative, and the Platform Living Wages Financials. Another area of increased risk for companies is conflict zones. In this context we are engaging with standard setters to contribute to guidelines on human rights due diligence for companies and investors. This is complemented by our engagement with companies facing these challenges.</p> <p>Storebrand has also been engaging together with other investors with EU policymakers to ensure a robust Corporate Sustainability Due Diligence Directive. For more information on how we work with engagements please see here.</p> <p>Out of our total ongoing engagements during the reference period, 94 of the engagements were linked to PAI 11 – Lack of processes and compliance mechanisms to monitor compliance with UNGC and OECD. Please note these engagements cover all PAI indicators below except Controversial weapons and Sovereign bonds.</p> <p><i>Norm-based exclusions:</i> As explained in the previous PAI, Storebrand aims to not invest in companies that contribute to serious and systematic breaches of international law and human rights. Often this is the case, due to the lack of policies and mechanisms to be in compliance with GC and OECD Guidelines. Companies will be excluded if the breaches are considered severe and the risk of a breach re-occurring is assessed as high. Quarterly exclusions can be found here: Document library - www.storebrand.com</p> <p>Planned actions: We will continue to engage with companies in order to mitigate this risk as well as divest from them if we see severe violations of human rights as a result of lack of policies and mechanism to monitor compliance in accordance with Storebrand international law and human rights standards.</p> <p>As we obtain better data, we will start measuring investee companies based on this indicator, which may lead to risk-based exclusions or mitigation by further engaging with investee companies if possible.</p> <p>Targets for reference period: No target set for the next reference period.</p>
Unadjusted gender pay gap	Average unadjusted gender pay gap of investee companies	<p>Actions taken: The data availability and coverage for this indicator is poor.</p> <p><i>Norm-based exclusions:</i> Storebrand AM aims to not invest in companies that contribute to serious and systematic breaches of international law and human rights as well as for other environmental and governance criteria. Companies will be excluded if the breaches are considered severe and the risk of a breach re-occurring is assessed as high. Severe and systematic gender discrimination is covered by our Storebrand standard and has in one instance resulted in exclusion. Quarterly exclusions can be found here: Document library - www.storebrand.com</p> <p><i>Voting:</i> Storebrand AM prioritizes voting on key ESG issues in order to reduce the adverse sustainability impact of the companies it is invested in. One of the identified key ESG issues are gender equality, diversity and remuneration. Our goal is to vote at all meetings with ESG and/or shareholder resolutions on the agenda, including shareholder resolutions on gender pay gap.</p>

Principal adverse impact indicator	Metric	Actions taken, actions planned and targets set for the next reference period
		<p><i>Sustainability rating:</i> We calculate the Sustainability Score on over 4500 companies and base it on a 0-100 scale. It is comprised of two main building blocks, ESG risks and SDG opportunities. The SDG opportunities section of the score particularly includes data on Gender Equality, which is integrated in the sustainability score for the companies we have coverage.</p> <p>Storebrand has also engaged with EU policy makers together with other investors so that gender as a theme is explicitly included as a theme in the EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive.</p> <p>Planned actions: The data availability and coverage are low for the gender pay gap indicator. We are looking at how this could be improved by adding more granularity to the data on gender equality already covered by our Sustainability score analysis to cover specific indicators that may enable a reduction of that gender gap and can act as a proxy for the gender pay gap at least for a part of the investee companies until full coverage on this indicator is available.</p> <p>Targets for this reference period: No target set for the next reference period.</p>
Board gender diversity	Average ratio of female to male board members in investee companies	<p>Actions: In line with Storebrand Asset Management's PAI statement, our methodology is to identify PAI laggards (red), PAI intermediate performers (yellow) and PAI leaders (green). We have done an initial gap analysis and assessed the data quality of the PAI indicators, including whether we deem the data coverage to be of good quality and coverage, to be able to assess companies as red/yellow/green. We have identified red, yellow, and green flagged companies based on the 'Board gender diversity' indicators, and this information has been made available to the portfolio managers.</p> <p><i>Voting:</i> Storebrand prioritizes voting on key ESG issues in order to reduce the adverse sustainability impact of the companies it is invested in. One of the identified key ESG issues are gender equality, diversity and remuneration. Our goal is to vote at all meetings with ESG-related and/or shareholder resolutions. Storebrand Asset Management typically votes against management in situations such as quality of board and its members, including lack of diversity. We generally vote against or withhold from the chair of the nominating committee if the board lacks at least one director of an underrepresented gender identity. Our default voting policy has different thresholds for board diversity in different markets, such as 40% in continental Europe, 33% in the UK.</p> <p>See ISS Sustainability voting policy for more details</p> <p><i>Sustainability rating:</i> We calculate the Sustainability Score on over 4500 companies and base it on a 0-100 scale. It is comprised of two main building blocks, ESG risks and SDG opportunities. The SDG opportunities section of the score particularly includes data on Gender Equality from Equileap, which is integrated in the sustainability score for the companies we have coverage and includes data on board diversity.</p> <p>Planned actions: The red-flagged companies will be further analyzed, and depending on the risk of negative impact, mitigation through engagement will be considered. We will continue with our voting strategy in order to mitigate adverse impact and risk in relation to this. The red-flagged companies will be reviewed and further actions to mitigate the risk/impact will be considered during the reference period.</p> <p>Targets for reference period: Aim to vote against the nomination committee and/or re-election of board members at all red flagged companies for this PAI. .</p>

Principal adverse impact indicator	Metric	Actions taken, actions planned and targets set for the next reference period
<p>Exposure to controversial weapons (anti-personnel mines, cluster munitions, chemical weapons and biological weapons)</p>	<p>Share of investments in investee companies involved in the manufacture or selling of controversial weapons</p>	<p>Actions taken: Storebrand will not invest in companies involved in the development and/or production of controversial weapons; testing of controversial weapons; production of components to be used exclusively for controversial weapons; or stockpiling and/or transfer of controversial weapons. This criterion includes but is not limited to landmines, cluster munitions, nuclear weapons and biological and chemical weapons. The definitions and scope are in line with the corresponding conventions and norms, including but not limited to the Convention on Cluster Munitions (CCM), the Ottawa Treaty/Mine Ban Treaty and the Non-Proliferation Treaty. The Storebrand Standard - Storebrand</p> <p>Quarterly exclusions can be found here: Document library - www.storebrand.com</p> <p>During the period Q2 2022-Q1 2023, 7 companies have been excluded under the controversial weapon criterion.</p> <p>Planned actions: Ensuring continued compliance with the exclusion criterion.</p> <p>Targets for reference period: No investments in companies in breach of this PAI.</p>
<p>Lack of a supplier code of conduct</p>	<p>Share of investments in investee companies without any supplier code of conduct (against unsafe working conditions, precarious work, child labour and forced labour)</p>	<p>Actions taken: <i>Norm-based exclusions:</i> Storebrand aims to not invest in companies that contribute to serious and systematic breaches of international law and human rights. We see this is often the case within their supply chains. Thus, companies will be excluded if the breaches are considered severe and the risk of a breach re-occurring is assessed as high. Quarterly exclusions can be found here: Document library - www.storebrand.com</p> <p><i>Engagement with companies.</i> We continue with our engagement regarding resilient company supply chains as explained above. We do this in a collaborative manner with other investors for more leverage on issues such as forced labor, child labor, unsafe working conditions and/or living wages and through organizations such as the Investor Alliance on Human Rights, the PRI and the Platform Living Wages Financials. Our engagement work on this topic has been further reinforced by the Norwegian Transparency law (Åpenhetsloven) which we have been using as requirement for Norwegian companies and companies with operations in Norway. More information on how we work with engagements please see here. We also encourage companies to report on these issues to benchmarks such as Know-the-Chain and the Corporate Human Rights Benchmark Initiative.</p> <p>Planned actions: We will continue our focus on resilient supply chain as one of our main engagement themes as well as exclude them if we see severe violations of human rights in accordance with Storebrand international law and human rights standards.</p> <p>Target for reference period: When better data is available for this indicator, start measuring all investee companies based on this indicator, in order to identify red, yellow or green flagged companies, which may lead to mitigation by further engaging with investee companies if possible, or risk-based sale of assets.</p>
<p>Social violations for sovereigns</p>	<p>Number of investee countries subject to social violations (absolute number and relative number divided by all investee countries), as referred to in</p>	<p>Actions taken: Storebrand will not invest in government bonds or state-controlled companies from countries that are systematically corrupt, systematically suppress basic political and civil rights or are subject to sanctions imposed by the UN Security Council. Storebrand can neither invest in companies owned or controlled by a country excluded from sovereign bond investments. To access this, we are currently using data from the World Bank, Transparency International, Freedom House, and UN and EU sanctions lists. In addition to this we make country risk analysis based on current events.</p>

Principal adverse impact indicator	Metric	Actions taken, actions planned and targets set for the next reference period
	international treaties and conventions, United Nations principles and, where applicable, national law	<p>During the period Q2 2022-Q1 2023, 5 new companies were added to the exclusion list, and one was removed.</p> <p>Planned actions: Ensuring continued compliance with the exclusion criterion.</p> <p>Target for reference period: No investments in sovereign bonds in countries in breach of this PAI, including no investments in state owned and controlled companies from these states.</p>

6.3 Human rights due diligence report 2023

6.3.1 Most salient risks identified, risk management and mitigation measures

Risk category / sector	Most salient risks	Reasoning	Measure: Exclusion	Measure: Observation	Measure: Reactive engagement	Measure: Proactive engagement	PAI Coverage
Cross sectoral	Human rights due diligence processes own operations and supply chain; Gender diversity, diversity and inclusion; Gender pay gap; Supplier Codes of Conduct	Risks identified as part of EU Sustainable Financial Disclosure Regulation (SFDR), Principal Adverse Impact (PAIs), Please see more detail on PAI table; Risks also identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection to lack of human rights due diligence processes	Yes, in connection to one renewables company due diligence for Indigenous peoples' rights	Yes, in connection to gender and pay; and human rights due diligence	Yes, in connection to gender and pay; and human rights due diligence. Strong focus on shareholder resolutions voting	Yes, see specific PAI indicator table for more detailed information
Textile	Labour rights in Supply Chain Living wages; Child labour Forced Labour	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Not for this reporting period	Not for this reporting period	Yes. As part controversy screening in connection to working conditions and wages	Yes. On going collaborative engagements	Yes, in general
Food & Agricultural products and Food Retail	Labour rights in Supply Chain Living wages Freedom of Association Children's Rights Human Rights in High Risk Countries	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection with human rights in high-risk countries	Not for this reporting period	Not for this reporting period	Yes. On going collaborative engagements	Yes, in general
Oil and gas	Human Rights in Conflict areas, Human Rights in High Risk Countries, Just transition	Risks identified as part of controversy screening. Risks identified as part of portfolio human rights due diligence. Impact of employment dislocation caused by the transition to a low-carbon economy	Yes, in connection to conflict areas and human rights in high-risk countries	Yes, in connection to conflict areas	Not for this reporting period	Yes. On going collaborative engagements	Yes, in general

Risk category / sector	Most salient risks	Reasoning	Measure: Exclusion	Measure: Observation	Measure: Reactive engagement	Measure: Proactive engagement	PAI Coverage
Information & Telecommunications Technology (ICT)	Human rights in conflict areas, Forced Labour, Freedom of Association, Digital rights Human rights in high-risk countries Children's Rights	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection to conflict areas and digital rights; human rights in high-risk countries	Not for this reporting period	Yes. As part controversy screening. Impact on communities under occupation. Digital rights. Human rights in high risk countries	Yes. On going collaborative engagements on Digital rights and conflict areas.	Yes in general
Renewables	Forced labour, Human rights in conflict areas, Indigenous Peoples rights, Just Transition Living wages	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection to conflict areas	Yes, in connection to Indigenous Peoples rights	Yes. As part controversy screening; Impact on communities under occupation. Impact on indigenous peoples;	Yes. On going collaborative engagements	Yes in general
Utilities	Human Rights in high-Risk countries	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection to human rights in high-risk countries	Not for this reporting period. State owned/controlled companies	Not for this reporting period. State owned companies	No for this period	Yes in general
Mining	Human Rights in high-Risk countries, Just transition, Conflict Minerals	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence	Yes, in connection to human rights in high-risk countries	Not for this reporting period	Not for this reporting period. State owned companies	Yes. On going collaborative engagements	Yes in general
Hospitality	Human Rights in high-Risk countries, Labour conditions; Living wages;	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence	Not for this reporting period	Not for this reporting period	Yes in connection to labour rights migrant workers, specifically health and safety, recruitment fees and practices	Not for this reporting period	Yes in general
Infrastructure and construction	Human Rights in conflict areas Human Rights in high-risk countries	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection to conflict	Not for this reporting period	Yes, in connection to conflict and high-risk countries; Impact on communities	Not for this reporting period	Yes in general

Risk category / sector	Most salient risks	Reasoning	Measure: Exclusion	Measure: Observation	Measure: Reactive engagement	Measure: Proactive engagement	PAI Coverage
					under occupation and right to self-determination. Labour rights migrant workers specifically health and safety, recruitment fees and practices		
Financial sector	Human Rights in high-Risk countries	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection to human rights in high-risk countries	Not for this reporting period. State owned/controlled companies	Not for this reporting period. State owned/controlled companies	Not for this reporting period	Yes in general
Chemicals	Forced labour Human rights in high-risk countries	Risks identified as part of controversy screening and also portfolio human rights due diligence.	Yes, in connection to forced labour	Not for this reporting period	Not for this reporting period	Not for this reporting period	Yes in general

6.3.2 Measures implemented and tracking results

Risk category /sector	Policies / guidelines	Implemented or planned measures	Achieved results / expected results	The plan for further follow-up
Cross sectoral	Principle Adverse Impact Statement; Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	Apart from excluding, these themes are integrated in reactive and proactive engagements across all the sectors and in particular those referenced in this table. For example, when engaging on children's rights, we ask about labour conditions for female workers or working mothers too or if engaging with the extractive sector we asked for example on how corporate activities impact local communities and specifically local women or indigenous women. It is also a basic question when starting dialogue to identify to what extent companies follow a human rights due diligence process. This is for example one of the main asks for the PRI Advance Initiative, Storebrand is part of.	We see increased awareness on many of these issues. However, most companies have a lot of room for improvement. At a EU level, we see that EU policy makers have welcome our investor statements and so far regulation is advancing in a positive way.	Continue PAI mapping, especially as quality data becomes available. Please see PAI table in this document. Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence. We will continue engaging with policy

Risk category /sector	Policies / guidelines	Implemented or planned measures	Achieved results / expected results	The plan for further follow-up
		<p>We also vote for all resolutions on these themes for our investee companies.</p> <p>Storebrand welcomes ongoing human rights due diligence regulation in several countries, including Norway, where we are part of the Board of Koalisjonen for Ansvarlig Næringsliv (KAN/Coalition for a Responsible business sector) promoting this type of regulation in Norway.</p> <p>At a EU level, Storebrand together with other investor coalitions has been pushing for a robust EU Corporate Sustainability Due Diligence Directive (CSDDD). In addition, we have also engaged with EU policy makers together with other investors so that gender as a theme is explicitly included in the EU CSDDD.</p>		makers for robust regulation on human rights due diligence.
Textile	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	We are actively engaging with the sector through several investor collaborative initiatives within the Investor Alliance on Human Rights and the Platform for Living Wages Financials.	We assess the sector annually and have seen slight improvements regarding the adoption of living wages. See report from Living wages platform: https://www.livingwage.nl/wp-content/uploads/2022/10/PLWF_AnnualReport2022.pdf Some companies have also stopped sourcing from suppliers involved in forced labour or regions with extreme high risk for forced labour such as Xinjiang. Most companies have adopted forced labour/modern slavery policies and protocols.	Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.
Food & Agricultural products and Food Retail	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	<p>We are actively engaging with the sector through several investor collaborative initiatives within the Investor Alliance on Human Rights and the Platform for Living Wages Financials, where we are a co-chair for one of the working groups for these sectors.</p> <p>We have also recently joined an initiative on children's rights by Global Child Forum engaging with companies in the Food & Beverage sectors as well as food retail covering the impact of this industry on children on and beyond child labour.</p>	<p>We assess the sector annually and have seen slight improvements regarding the adoption of living wages. See report from Living wages platform: https://www.livingwage.nl/wp-content/uploads/2022/10/PLWF_AnnualReport2022.pdf</p> <p>Some companies are also adopting more integrated approaches to tackle child labour in their supply chains although so far on living wages is anecdotal.</p> <p>Regarding the Children's right initiative, expectations letters to companies have been sent.</p>	Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.

Risk category /sector	Policies / guidelines	Implemented or planned measures	Achieved results / expected results	The plan for further follow-up
Oil and gas	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	<p>We have excluded several companies in connection to conflict areas as they were severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence. Pre-screening before investing. We have excluded one company in connection to a country human rights high risk assessment as the company is owned/controlled by high risk state.</p> <p>We are also actively engaging with the sector through an investor collaborative initiative within the World Benchmarking Initiative on Just Transition.</p>	<p>We have mitigated risk for human rights abuses in high risk countries in our portfolios by pre-screening and excluding the company from the investment universe (prior to investment) during the reporting period and by excluding companies in conflict areas.</p> <p>For the new initiative on Just Transition, companies have received letters with investor expectations. Planning engagement strategies at the moment. Engagement to start after the summer.</p>	Continue proactive engagements and assess progress. Conduct reactive engagement and if necessary, exclude for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.

Risk category /sector	Policies / guidelines	Implemented or planned measures	Achieved results / expected results	The plan for further follow-up
Information & Telecommunications Technology (ICT)	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	<p>We have excluded several companies in connection to conflict areas as they were severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.</p> <p>Pre-screening before investing. We have excluded one company in connection to a country human rights high risk assessment as the company is owned/controlled by high risk state.</p> <p>In addition, we are proactively engaging with the sector regarding forced labour and digital rights within initiatives at the Investor Alliance for Human Rights. We have also been discussing the possibility of collaborative engagement regarding conflict areas/authoritarian regimes/high risk countries and technology. We have recently joined an initiative on children rights by Global Child Forum engaging with companies in the tech and telecom sector as the impact of technology on children is of increased concern.</p>	<p>We have mitigated risk for human rights abuses in high risk countries in our portfolios by pre-screening and excluding the company from the investment universe (prior to investment) during the reporting period.</p> <p>Within the initiative on digital rights, some tech companies recently adopted human right policies covering digital rights. However, implementation of policies in general for tech and telecom companies has to improve and thus, in 2022, for example, Storebrand co-filed a resolution requesting Meta to conduct human right impact assessment of the human rights impact of the Metaverse.</p> <p>We will continue engaging with the sector on these issues in collaboration with Ranking Digital Rights organisation.</p> <p>Regarding the Children's right initiative, expectations letters to companies have been sent.</p> <p>On the issue of forced labour, there has been a strong focus on forced labour in Xinjiang and more recently on how companies are complying with the US Uyghur Forced Labor Prevention Act (UFLPA). Some have reinforced training on human rights in their supply chains and other consider audits. However, many remain non responsive.</p>	Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.

Risk category /sector	Policies / guidelines	Implemented or planned measures	Achieved results / expected results	The plan for further follow-up
Renewables	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	We have excluded one company as it was a severe case with no sign of improvement and high risk of recurrence. We are also actively engaging with the sector within the Investor Alliance on Human Rights, especially in connection to forced labour in Xinjiang. In addition, we are engaging with the sector through PRI Advance initiative on human rights requesting companies in general to: Implement the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) Align their political engagement with their responsibility to respect human rights Deepen progress on the most severe human rights issues in their operations and across their value chains	We have mitigated human rights risk in our portfolios by excluding a company in connection to conflict areas. Regarding forced labour in Xinjiang and little corporate response to this theme, Storebrand co-filed a shareholder resolution in 2022 asking Canadian Solar to conduct a human rights assessment to identify forced labour at its operations in China. The resolution was omitted by the company before the AGM. However, in its annual report, it published the Board had requested an independent assessment of their supply chain in China as requested in the resolution. Recently we have sent letters to companies asking how they are complying with the US Uyghur Forced Labor Prevention Act (UFLPA); PRI Advance: Planning of engagement strategy. Companies have been contacted and engagements are starting before and after the summer.	Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.
Utilities	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	Pre-screening before investing. We have excluded one company in connection to a country human rights high risk assessment as the company is owned/controlled by the state.	We have mitigated risk for human rights abuses in high-risk countries in our portfolios by pre-screening and excluding the company from the investment universe (prior to investment) during the reporting period.	Continue screening for human rights risk in high-risk countries. Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.

Risk category /sector	Policies / guidelines	Implemented or planned measures	Achieved results / expected results	The plan for further follow-up
Mining	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	Pre-screening before investing. We have excluded one company in connection to a country human rights high risk assessment as the company is owned/controlled by the state. We are engaging with the sector through PRI Advance initiative on human rights. Requesting companies in general to: Implement the United Nations Guiding Principles on Business and Human Rights (UNGPs) Align their political engagement with their responsibility to respect human rights Deepen progress on the most severe human rights issues in their operations and across their value chains	We have mitigated risk for human rights abuses in high-risk countries in our portfolios by pre-screening and excluding the company from the investment universe (prior to investment) during the reporting period. PRI Advance: Planning of engagement strategy. Companies have been contacted and engagements are starting before and after the summer.	Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.
Hospitality	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	We have been having reactive individual engagement with the sector in connection to the situation of migrant workers in Qatar.	Some of the companies engaged on human rights abuses in high-risk countries specifically in connection to working conditions of migrant workers in Qatar show improvement compared to controversies/risks originally identified. Others have no longer activity, whereas we continue to follow up with some with limited activity.	Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.
Infrastructure and construction	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	We are engaging with the sector in connection to conflict areas and in particular occupied territories, where we have excluded one company. We have also been having reactive individual engagement with the sector in connection to the situation of migrant workers in Qatar.	We have mitigated risk for human rights abuses in conflict areas in our portfolios by divesting from one company during the reporting period. Some of the companies engaged on human rights abuses in high-risk countries specifically in connection to working conditions of migrant workers in Qatar show improvement compared to controversies/risks originally identified. Others have no longer activity, whereas we continue to follow up with some with limited activity.	Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.
Financial sector	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	Pre-screening before investing. We have excluded one company in connection to a country human rights high risk assessment as the company is owned/controlled by the state.	We have mitigated risk for human rights abuses in high-risk countries in our portfolios by pre-screening and excluding the company from the investment universe (prior to investment) during the reporting period.	Continue screening for human rights risk in high-risk countries. Continue reactive and proactive engagements, assess progress. Exclude if necessary for severe cases with no sign of

Risk category /sector	Policies / guidelines	Implemented or planned measures	Achieved results / expected results	The plan for further follow-up
				improvement and high risk of recurrence.
Chemicals	Human Rights SAM policy; Exclusion policy; Engagement and Voting policies; Storebrand Human Rights investment criterion	Pre-screening before investing. We have excluded one company in connection to forced labour in Xinjiang during reporting period	We have mitigated risk for forced labour in our portfolios by pre-screening and excluding the company from the investment universe (prior to investment) during the reporting period. We continue screening our portfolios in connection to forced labour and in particular the forced labour programs in Xinjiang, China	Continue forced labour screening of portfolios. Continue reactive engagement. Exclude if necessary for severe cases with no sign of improvement and high risk of recurrence.